

ACC. N:R M. 13792 : 1-21.

FOLKLIVS-
ARKIVET
LUND

Landskap: Skåne Upptecknare: Olavus Andersson, Kverre-
Härad: Ingelstad Berättare: skolskolan, Lunnarp
Socken: Kverrestad n. fl. Berättarens yrke: olika personer; se ned. 1.
Uppteckningsår: 1954 s: 2 Född år i

När den nya tiden kom till bygden. s. 1-21.

Lw F 73
(Pristärb. i
Ystads All-
wanda 14/11-53.)

Skriv endast på denna sida

M. 13792.

Kronstad och 28/1 1954

Kronstad m.
Engelstads bld. m. fl. 2:220!
Brev!

Fru

Din nämnd är "Folklin"

Yrads skola.

FOLKLIVSARKIVET
Institutionen för folklivsforsk-
ning vid Lunds universitet

Din nämnd har varit en betydande
prästentau "Här och nya liksom har den byggd".
Den iakt skildringar blev publicerad i
jag tackar för manuskriptet. Skicka, efter den
jag inte har någon förtäring kopier och
st. varit kan arbetat och se reda på
uppgifterna om att en m. i skildringar
har jag tagit med namnen för en del pro-
cesser som jag tyckte särskilt viktiga som
färggångsmän. Dessa namn har kommit in
och stort intresse av denna symposium
utan mera lokalt.

Vörst mig själv
Helen Anderson
ads: Kronstad skola
Lennart

I närslutna skiedring färroer en och
från egna iakttagelser. Insatser har följande
och pröva tillfrågats. F. Laublenkarna Iren
Olsson, Ole Nilsson. Håland Anderson, alla i
äldre ålder. Laubli. Karl Lamm, Nils
Nerisson och falkskall. Nils Nerman, alla i
be-ålder. Emma Anna Nilsson, Helen
Lindstedt, Augusta Brink, Ellen Blomqvist,
och Ida Eriksson, och Hulda Olsson.

Alla är född i Skåne utom fru Blomqvist, född
i Luleå, och fru Olsson född i Kramstad men
bosatt i Nannestad.

När den nya tiden kom till Krustad.

Vi som nu är i 50- och 60-årsåldern,
och i ännu högre grad 70- och 80-åringarna,
kan få en upplevelse en märkligt tidsstuck.

Utvecklingen har under senare år gått framåt
så snabbt att man måste gå mycket långt
tillbaka i tiden för att finna den matstypen
som nu till dag blivit fram, och i många ställen
en skildring viss sign. förstås ga en bild
av den gamla nya tid ersätter Krustad.

Vad som främst förändrade lands-
byggenes karaktär var förbättringarna inom
jordbruket, samt jordbruksproduktionens
förädling på industriell väg. Detta har
betydelse för utvecklingen hos de moderna
jordbruksmaskinerna och konstruktionen i hastig
tatt förbättrats under de senaste åren,
från ^{exempelvis} Slogan, som användes fram till 1890-talet
till våra dagars skördetröska.

Jordbruksförbättringar.

En åttiåtta-årig berättelse antas att
hans far hade en arendegård i S. Krustad.
På den tiden hörde S. Krustads och ston klar
av N. Krustads gårdar till Bockrups säteri.
Gårdsfogden Lylvan på Bockrupps var en
föregångsman på jordbruksförändring. Han
gav sina arendebådar många goda råd och

avvisningar. Han läste den så många gånger,
och lärde sig inför 6-skiftes bruk, istället
för det gamla 3-skiftet. Detta nyinordnade
lärnämnde nämnde berättas för på 1870-talet
När efter några år med god skötsel märkte man
sluta upp så många. Jordarna blev "tröna" av
månglingen och denna föddes märk tillförs.
På 1860-talet då 6-skiftet allmänt var gemen-
ligt här fanns dock kvar o. b. allmångingar, be-
marka som brukades av 3 & 4 gårdar gemensamt.
Båda dessa hade ett av kantar på den tiden
och lagmannen gav den rådet: "Lägg så mycket
som möjligt och köp så litet som möjligt."
De gamla jordbruksredskapen av trä liksom
av smides på orten, och när ^{sädd}klösen och pla-
gen av järn "uppfanns" gjordes bysmeder och
redskap. Bär. minns så när kårkräfsan gjordes
sitt intåg köpte Hans för och två grannar en
sådan gemensamt. På 1870-talet började
man också förbättra jorden med det dikning,
först öppna diken, vilka följdes av stendiken
och sedan ^{isröda} röddiken. I bland plöjde man med
en åker en färd i en ^{medan} sådd åker för att få
vårnät så rena bort. Han hade stora dik-
ningsarbeten i gången på Balleups vägen. Och
vid 6-skiftet tog dikningen fart på allvar
och bland bönderna. Vid de stora gårdarna hade
man särskilda "dibare" som hade stora arbets-
linor som kunde sekliga leverbröd. Nu kaltra
jorden blev allmänt till enklare 6-skiftet.

Kun de moderna jordbruks maskinerna
kom till Krumstad bestod en ålischra i en
lantbr. från N. Krumstad, och en lantbrukare
i södra älsåsen från Lunnarp. Handl.
Per Larsson, Lunnarp, skaffade på 1890-talet
en såmaskin och en slåttmaskin. Med dessa
maskiner för han omkring till bönderna och
sådde och tugg. Maskinerna var s. k. enkla,
d. v. s. drogs av en häst. Hästen fick Larsson
hos nsp. bönder, och sin arbete med att så
började han kl. 5. på morgnarna.

En andra förtog samma "manner" lantbr.
Nils Larsson, Höbjer, Per Hökansson, Lunnarp,
och Ole Högjansson, S. Krumstad, köpte var
sin tröskverk, en s. k. "pigga verk", som drogs
med häst vandrung. Det var omkring år 1888.
Det så "tog de ut" till gårdarna och tröskade
till de bönder som så önskade. Men det dröjde
inte så länge förrän lantbrukarna själva börja
de lägga sig upp med maskiner. Över nästan
berättade köpte själv pigga verk ^{och vid samma tid järnvalvaggas} år 1894. Handl.
Per Larsson fick sälja såmaskinen och slåttma-
skinen till många lantbrukare här, omkring re-
kelskiftet. Det så var slagen och så korgens
saga all. Inom gjorde "jätvalvaggan" och
ängtröskan sin entré. I början på 1900-talet
var det allmänt att bönderna hade "jätvalvaggan"
och det dröjde inte många år förrän järnbindaren
övertog arbetet, omkring ^{år} 1910⁺. ~~Omkring år~~
1907 bildade några förtog samma hemmans-

+ Rasmundsdorf. Måns Jönsson var den första som köpte jätvalv-
dagg här i församlingen och det var över nästan år.

av bl.a. kommunalordf. Ståns Jönsson som var ordf.
där sedan starten och fram till 1949. ~~och utskickande~~
har också här ständigt gått framåt. ~~FOUSET SÄKRETT~~
Instruktioner för förskrift försk-
ning vid Lunds universitet

Vad dessa förtag har betytt för bättre arbets-
förhållanden och ekonomiskt framåt skridande är
lätt att förstå. Man slapp att tjära kända smärta
och försäga ören, att göra ost, att riva palatiss
till mjöl m.m. Nu bränna brännvin av
palatiss, till husbehov, att på ordan ^{100 år} länge
förbjöds, fast många skulle nog inte ha något
samt ett arbete, även att det var oerständigt,
nu har en liten renat åker upp i närm 20 ha p.k.

— Huvudjämsförändringen har under denna tidsperiod
gått mycket framåt och haft stor betydelse för jord-
brukets blandsättning.

Lärnads vanor.

= I början på 1900-talet försvarar många
kalutak på de kringbyggda gårdarna. Man
tyckte att det var arbetsamt med kalutak, brand-
försäkringar var billigare på hus med stannit.
Tak och så såg det mycket förnämre ut, tyckte
man, med färdig tak. Det inreches hade en hel
del förändringar skett sedan på 1880-talet.

En äldre förväning lantbrukarkonsterna från Lunnarp
har berättat, att i hemmet hem tapetserade
man kammarerna år 1886. Men inte hela väggarna.
Holvägar från golvet löpte runt väggarna en
trälst. Överför denna tapetserade man, och
väggen därunder förblev kalkad. Ofta på en ^{ph. 200} färd
en rad tapeter runt rummet närmast loftet, såg en

M. 13792:7.

kon. Man hade den färdstämningen och det var höj-
färd och tapeterna, fast i själva verket var man
stolt över det, och tyckte det såg förnämligt ut.

På skämt sa man dock: "Gilla inte våra kam-
marer, där har vi såna papper på väggarna".

Efter kamrarnas kom sålens tur och Tapetseras.
och sist den lilla stugan. Samma ordning följdes
när det gällde gårdarna. Kappgårdarna sederst,
hade man till en början, och sedan kom Lång-
gårdarna, och även mattorna på golvet. Dessa
textilier infördes ungefär samtidigt med Tapet-
seringen. Dessa uppgifter gällde väl sitt eget
folk på en mycket stor gård, en gammal släkt-
gård i Lunnarp, som var i släktens ägo
ända sedan mitten av 1700-talet. Den ligger i
Lunnarp by och manbyggnaden uppfördes omkring
år 1832, vid censuskits genomförande. Den
stabila byggnad finns ännu kvar som bostadshus
till gården, men inredningen var ~~en~~ efter år
1920 noggrant återställd för ändringar och moder-
niserar. 40 tunnland äker har till gården.

I mindre välutrustad blev hade man
kalkade väggar in på 1800-talet.

Omkring år 1905 började man ganska allmänt
skaffa moderna möbler. Samliga hade gjort alla
äldre tingar. Långbänkarna byttes ut mot
förmöbler, stolar och slagbord fick vika
för det reunda "salsbordet". De gamla vackra
skåp fick lämna plats för "kåpbyffarna".

I köket eller stället inhölls många
äldre på 80-talet. En Grå av bräntena
antalar att man år 1870 resp. 1880 hade
kåkspis i sin bänkskåp. Vid den och annat
tillfälle använde man dock den öppna eldstaden
där gråtorna pullade på "trifältingen", strö-
prelvis vid stora grillen o.s.v. En av de
första kåkspisar var fyrkantig, med ringar,
och där ovanpå var påbyggt en ganska
stort värmeskåp med luckor, påminnande
om konstruktionen på de stora järnspisarna
som några år senare användes som kåkspisar,
fast kåskåpet var mycket högre. - År 1895 rös
den gamla kakugnen med "pugg" som fört
stätt i Hous - this gård i N. Skerstads by,
den enda gård som efter skiftet bevarats i gammalt
skick med bl. a. "bikare" och "tautaport". Den
barnslänga och trädgård ca 1949 övertogs, och
inordnings stället av Housbyggsbussen i Skerstads.
Det är ju Hous Skissen som tillbringat sina
uppväxtår i den gården, som berättar att denna
kakugn rös 1895, och då byggdes den nyvarande
belägen helt inne i huset i öppna skorstenen.
[Efter att Housfrömmen hade man släppt kåkspis
men man eldade även i "öppna skorstenen".
Omkring år 1888 köpte man den första käll-
brannen, som bestod av tre ^{stjärnor} rälser, och mellan
den en långgärdad kenne. Den källbrannstyp
som ännu allmänt används kom i markna-
den en tid till år senare. Den berättar

född i S:t Olof amtalen i fört år 1900
kärte man käre krän i hans bandanshene.
och en annan berättelse. Han nu är i 65-års-
åldern, säger att i kenne bandanshene
i Krunstad fick föräldrarna aldrig råd att
käre någon kärte krän, man kände käre,
och när de grannarna hade sig till med kärte-
krän fick man lov att låna Rusa.

De smörkärnor som användes i slutet på
1800-talet var av den rensade typen. I sekels-
början kärte man allmänt den andra sorten
som drogs med vev.

I Hans-Nils gård har fortfarande en malt-
krän uppmärksamhet i sin gamla skick, och
fått bruket. Här mals man mallet och
byggår själv drickat till gamla lägt in
på 1900-talet. På 1890-talet kärte man här
i gårderna en styckjärn av malm med kullar.
Fört hade man gnidit skjutkränsarna på
"gnidbräda" med "gniesten".

Tid en rensad präga bland en 30-tal
familjer i Krunstad visar det sig att
endast en tiotal hade smörknarna, de
gamla bakugnarna, kvar. Den familj bland
de återstående hade fortfarande såväl gravbröd
som finbröd i Rusa sin egen. I samband
med att bakugnarna varit moderniserade man
hust. Ofta har man fått en rum där bak-
ugnen fört stod, eller har käre blivit för-
br. Det vanliga är ändrats mycket under

M. 13792:11.

och risgröt som var kalasmat i slutet på
1800-talet blev vardagsmat i början på
1900-talet. Då gjordes de stora stekarna
och det stora smörgärsbordet med allskaps
varmrätter: kålbullar, biffar, korv, och om-
letter och puddingar sin slut på gills-
bordet. Kamskedarna och trätaurikaerna
hörde då för länge sen hemmit ur bruk.

En berättare, född i Smålands, berättar att
att på 1880-talet kom judar till hemmen
som för att sälja eller byta bort alumin-
iumskedar. Men i huset tyckte att dessa alu-
miniumskedar glänsde och såg så fina ut,
att man begynte sig till att dessa mot sin
gamla förmodligen silversmycke, som man
då tyckte var avsedd och inte värdade så
högt. - Men en berättare, född i S:t Olof
berättar att man på de flesta ställen där
uppgåt med kamskedar in på 1900-talet.

De stora fötelsedags gillena, bröllops-
~~kyrkogångs~~ och ~~kristnagillena~~ hölls i
hemmen ända till in på 30-talet.

Då började man förlägga familjefesterna
till lokaler utanför hemmet, i de mån
man firar sådana bevakelsedagar. "Kyrko-
gångsgillena" och de stora "kristnagillena"
hålls försvunnit. På vissa närmade kalas i
hemmen hade man "gästerbord", med
stort smörgärsbord, ett par sorters stek,
samt efterrätt. Mycket sällan firas nu

sådana stora familjefester i hemmen. I Kru-
vestad var man sedan år 1945 en utmärkt
sådan samlingss plats i gamla prästgården.
I och för sig byggdes till o. k. byggsågar och
dit många familjefester sedan dess förläggas.

Berättelsen från det olof säger
att i hans hem för samling brät och nya
tiden in i. o. m. järnvägens anläggning
där år 1900. Kruvestad fick järnväg
år 1882. Så byggdes banden
Linnris hamn - Faurclilla. Fort satsades
på Kalus - Linnris hamns järnvägen.
Således oken Faurclilla - Kalus byggdes
märkligt nog senare. ^{år 1896} Uppstads järnvägen
hade byggts ännu tidigare än Linnris-
hamn - Faurclilla. ^{år 1866} "Ja, när tågen börjar
färdas från öns slätten, då trodde
folket att det var på världens sista tid"
säger en nu åttioårig äldrig berättelse.

På ~~den~~ första "Uppstadslokomotiven" stod
namnet in- ingjulat. De samliga stod
namnet på sidan, andra hade det på skor-
stemin. Den lokomotiv heter "Albert
Ekensvöld", en annat stort lokomotiv
heter "Magnus Stenback" och på en liten
stad "Gustav". Linnris hamn - Faurclilla
tåget kallades för "Första tåget" efter den
järnvägen anlades på initiativ av Greve
Perse. Järnvägen blev en viktig faktor
för landsbyggenes utveckling. Stations sam-

+ För järnvägens tillkomst fanns endast tre till och då nu stations sam-
hället liksom nu ligger öns hamn.

källena värt upps och affärer och andra
företag förlades ofta dit. Men i Krumstads
församling låg den äldsta affären i N.
Krumstads lög. Redan på 1840-talet grun-
dades denna affär av en man som hette
Göran Olsson. På den tiden fanns inte
Tourelilla. Göran Olsson körde med häst
och vagn ända till Lystad efter varorna,
och hans kundkrets sträckte sig vida omkring.
Det är nu varornas Brinks affär som grun-
dades så tidigt, och Göran Olsson var mor-
far till fru Augusta Brink. Omkring år 1890
gick Lennarssons sin första affär och landl.
Drs Larsson startade denna. Han har tidigare
nämnts i annat sammanhang.

Beträffande järnvägarna berättas att det i början var många
länthor som gick till stan istället för att åka tåg. Man spars på
så små pengar som man hade så att det var lite missnöje som man uttryckte
mot "vidunderen". Socialt och andligt liv.

Fewer dansbetsarbetslag, såsom tornapp-
taryring, skäktning och kändning m. m.
upphörde i slutet på 1890-talet. Den
berättade antalar att en bland de sista
brydegillena gick av stapeln hos Torland
Pålsson i Lennarssons, omkring år 1896. Berätt.
som då var i skatälören var med på detta
gille.

Men andra ungdomsformer trädde istället
in. Föreningsskikt började. År 1890 star-
tades en nyförelseförening på initiativ av

nämnt man Olaf Nies son, Lunnarp. - Han var en
initiativrik man och grundade som tidigare
nämnts Lunnarps mjölni och stävelsfabrik.
Han var förtämlig lantbrukare också auktions-
förrättare och bouppteckningsman. Det berättas
att han brukade amusera efter "skrivkun-
niga drängar". Dessa arbetade med lant-
bruket på dagarna och på kvällarna
gick de hjälpa sin hushåll med skriv-
göromål. - Kyrkhusföreningen hade en
60-tal medlemmar och var en livaktig
förening som ofta hade möten.

Vid denna tidpunkt bildades också
Korsstads Kvinnoförening på initiativ
av bl.a. fru Bengta Larsson, maka till
handl. Per Larsson. Korsstads Fritidsfö-
rening bildades år 1886, förmodligen den
äldsta idrottsliga föreningen här i församlingen.
Den och gamla protokoll finns ännu be-
varade från dess verk samlat, som dock
inte blev långvarig. År 1910 bildades
en kyrklig ungdomskrets som dock inte
ägar bestånd mer än en par år. Korsstads
föreläsningförening bildades år 1925 på
initiativ av folkskolläraren Henrik Lök Dahl,
Kjell Anderson och Axel Anderson.

Kyrkl. arbetsföreningen tillkom år 1929
med dåvarande pastor Stig Rydman
som grundare. På initiativ av pastor
Per Jonvar Anderson bildades kyrkl.

ungdomskretsen år 1931. Kruustads hus-
modersförning började verksamheten 1936
och lärarinnan Karin Persson, Lunnarp,
var initiativtagaren till denna förning.

Kruustads Husbeggs-krets är den yngsta
i kretsen. Den bildades år 1949, ut folkh.ell.
Husmoders. Kruustad, är sedan starten
den ordförande. Lunnarp Baelklubb beider
det för det år sedan och den tidigare kretsen
där är jämbördiga Gästerna Lasse Braberg
Skyltförningen såg dagens ljus år 1944.
Bland de främsta initiativtagarna till denna har
läraren. Knut Persson o. Robert Jönsson. Det
finns också en ordför. av Lärarförningen, och främst
de ^{först} nämnda jordbruksnämndens medlemmar finns också
en del ekonomiska förningar.

På 1880-talet började man hålla bidmön-
gasterna allmänt. Man slog sig samman en
par familjer och uppstod Allhanden eller Linn-
bristhans bladet. De familjerna hade den sista näm-
den bidmön, för de var tillgängliga efter som den
utkom bara varannan dag. Allas Familj-journal
eller Triumf var för föräldrabidmön som
man hade i en del hem. Bidmönens följande
länk noggrant, läsare tyckte man om Henrik
Wranes ^{och} "Sven i Spinkens" bitar". Uppstod Bidmön
var en föregångare till Uppstod Allhanden.
Undertiden har en strupplac från den 29 dec.
1856. Så tidigt fanns det inte många lantbruk

som län sig med lidning. Se en exemplar af adressen,
till Örebro. Han förklarar att det, ^{och} endast var de
stora godsägarna som hade råd med sådan lyx som
lidning. I anmälaren heter det bl. a.: "Uptäcks Tidning
utkomsur i en stund och är i ett format som
närvarande profnummerna utvisar. Prenumerations
priset är: För helt år med B:co Rider 4: -

..... utom Postförvaltningskost. Genom meddelan-
det af alla inkomna tidningsbeställningar och de viktigaste
utrikes nyheter skall riksdagens viktigaste förhand-
lingar sorgfälligt observeras. I afseende på
värld och friserne lätts Red. ej lida sig af
några andra konfiderationer än de för samtycket
och personlighetens rätt." - Men anseas i
ett blad visar att det också fanns en Kristi-
anstads tidning. Så här lätts det:

Enkännagifande

Från och med denna dag kommit Tidningen
Christianstads-Bladet att 2:ne gånger i
veckan utgifvas i ett utvidgadt format och
med ett utseende som ett nummer utvisar.
Tidningen ämnar till sin riktning bliva liberal
utan afvechthet, självständigt utan kitschighet,
frimodigt utan öfvermod samt söka tillägna
sig den tan och hållning som öfrems tänner
med en sam uppfattning av tryckfriheten.

Christianstad den 3 December 1856

Redaktionen.

Inb. minst intressant: Alla blad är
användbara, exempelvis "Fritidstidn. Vår under-

tecknad för säljs till billiga priser
 Vår fin Batavia Brague och Jamaica
 Rum, Punsch av d:o. Fin och ord. Vestindisk
 Rum. Renast 5-gradigt samt dubbelt och enkelt
 distilleradt Brännvin. Utsat: December 1856
 P. S. Lambergh.

En konkurrens anmåsas:

Undertecknads Vinlager
 har blivit förmodat med flera sorters fina
 Viner inköpta på buteljer och säljs till
 bestående och billiga priser.
 N. J. Sjövall.

Redan år 1897 liksom Kyrkostads
för samling - och skolbibliotek, förmodli-
 gen gav dåvarande folkskoll. i N. Kyrkostad
 Eoder Weiberg uppslag till Rätt. Det var
 en bland de första folkbibliotek på trakten.
 Värdskapet. Intresset för läsning började
 blomstra upp, och på de bakantämnade som
 ibland hålls ut på landet i början på
 1900-talet gavs det tillfälle att för en billig
 peng göra skaffa sig en litet bibliotek.

De kyrkliga vanorna ha förändrats
 mycket under de senaste sekula åren.
 På 1890-talet gäster som fad. regel att varje
 söndag skulle åtminstone någon av familjen
 medhvararna i varje hem besöka gudstjänsten
 Kyrksamheten har gått mycket tillbaka i alla för-

Samlingar, och många gamla kyrkliga redovisningar helt försvunnit. De egentliga husförhörslästare var i Krumstad omkring sekelskiftet. Det sista häres år 1902 av dåvarande pastor Wäntze. Sista kommunalförhöret hade kyrkostore Waelgren år 1911. Han hade församla afte o.k. bibelförklaringar. Beträffande i sam-
band med förskrivning till muntalskrivning häres sista gånger ^{år 1912} av pastor Levan, men denna andaktsstund var då fötaligt besatt. Den sista kyrkoteckningen ägde rum år 1922 och var en-
dast en enstaka fall. I allmänhet skötade de bruk omkring 1910. Den sista pastorn, som förmodligen ville åtrå ¹⁹¹⁸ ~~den~~ bruk, gick sjukt i kyrka" och seut dör år 1934.

Telefonen var näst en förbättrade kommuni-
kationerna en viktig led i bytandet av landsbyggnads isättning. År 1909 fick Krumstad sin egen telefonstation. Tidigare fanns det endast två personer i kommunen som hade telefon landt. Anders Nilsson och Wäntze Wäntzen, Lunnas, och de "gick + med ledningen" ända till Färschilla telefontation. Det var på den tiden inte lätt att få ihop de 11 abonnenter som erfordrades för att få egen telefontation. Men några förtagsamma män i K. Krumstad, främst kommunalråd. Hans Järnman, lyckades. Första telefontationen var utlymd i Wäntze - Nils gård, och den första telefonisten var ^{från} Anna Nilsson, sysselsatt i en

Johan Nilsson. Krumstads by, sedermera kömd. för sina traktörer på Jagersnäs, anslöt sig också till denna ledning och var den första abonnenten i Krumstad.

ett nya jordbruket maskin. Lars Larsson och hans
sön Olaf Larsson kom från Granbyn Sälhöj
och det kan nämnas att Olaf Larsson även byggde
Tourelids mejeri vid nästan samma tidpunkt
som Lunnarps, och var även många år mejerist
i Tourelida. Hans. Fru Larssons fru var en
intellektuell kvinna, energisk föreläsare,
musikalisk, intresserad av litteratur. Hon gav
också goda råd när det gällde sjukdomar. I
~~de~~ senare fallen var kyrkoståndet Håkgrans maka
också en god hjälp, sjukvårdskning och bost.

Han utgav också visningar vid folkskolan
jämför Teakhus folkskolorna. Han höll god
värd nytillsförmedlare och spridare av bild-
ning. Ryskheten till d. r. F. Håkgrans
sär var präst i församlingen även 1902-1935
tänkte och tidens nytalogen och han pre-
dikade anmärkningsvärda sin samtida.

Folkhall. F. Håkgrans som tjänstgjorde här
i början på seklet var känd för att införa
en del nyheter i sin undervisning.

Något större utgångs mellan
stads- och lantbefolkningen har inte förkom-
mit just här. Anstånst är ju ganska långt,
2 mil till såväl Ystad som Simrishamn.

och uttrycket "stan" har inte brukats och just
någon bestämd stad. Klassiskerna har varit
många till det märkliga här. Den iakttagelsen har
i synnerhet påpekats av folk som flyttat
in från andra församlingar där förhållandet

afte varit ett matsalen.

Behåffande sätet att betrakta och handsker
med kantare är skinnade och hörd nu
och på 1880-talet. Några få kronor samt
en kostym eller en klänning varaislön för
dräning upp. pizza, ett dagsrekord hade 33
år den dagen under många år. Och då börjades
arbetet kl. 4 på morgonen och slutade inte
förrän kl. 9 a 10 på kvällen. Överhug skuldsiffror
var avlämnade in nästina i stort sett av-
skrivna. Kantarena började kamma i anlägg.

Högkvartereterna för landbruk och andra
förelä och andra världskriget har betyd-
mycket för landsbyggen uppsving. Man
har gått och pluggat och har umma sig mera
än just vad som har varit livets uppskär
och nödtröft.

blau Lurman.

(etnis. Kverrestads skola
Lurman)